

Stran / Page: 27

Doseg / Reach: 15000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1313 cm2

1 / 4

Interesne sfere učbeniške produkcije

Maruša Opeka, foto: foto: Matic Štojs, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Pred začetkom šolskega leta so se razmere med Odborom za učbenike pri GZS in ministrstvom za šolstvo in šport znova zaostrele. Država naj bi želela ustvariti monopolista na področju učbeniške produkcije, založniki pa preveč novih učbenikov.

Odbor za učbenike pri Zbornici založništva, knjigotrštva, grafične dejavnosti in radiodifuznih medijev (ZKGM) Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) je predstavil podatke, po katerih naj bi prišlo do velikega zmanjšanja prodaje učbenikov in delovnih zvezkov. »Če se bo ta trend nadaljeval, se bodo v naslednjih letih učbeniki in delovnih zvezki začeli dražiti, hkrati pa se bo zmanjšala konkurenca, s čimer ministrstvo za šolstvo in šport počasi, a vztrajno ustvarja razmere, v katerih bosta učbeniško produkcijo obvladovala le en ali dva monopolista,« skeptično napovedujejo pri ZKGM GZS.

Zaostrene razmere To je še korak dlje v sporu med ministrstvom in založniki, ki se je začel ob uveljavljanju sprememb pravilnika o potrjevanju učbenikov. Neodobranje je požela zlasti sprememba, ki predvideva, da bo po novem pravilniku ministrstvo vsako leto objavilo seznam predmetov, za katere so potrebni novi učbeniki. Iz odbora za učbenike je bilo zato slišati očitke, naj bi namesto založnikov o rabi novih učbenikov odločala le ozka skupina uradnikov šolskega ministrstva, ki jo je imenovala vladajoča koalicija, s čimer naj bi se zacementirala sedanja razmerja na trgu, štiti naj bi

se največji založniki in zapirala vrata novim, inovativnim didaktičnim pristopom. Ob tem se je v odboru za učbenike govorilo tudi o morebitnem zakulisnem mešetarnjenju med založniki in državnimi uradniki, zamudah pri izdih učbenikov zaradi odsotnosti konkurence in slabši kakovosti učbenikov, saj naj bi bile učbeniške vsebine znova podrejene aktualni politiki, ne pa strokovnosti. Tako naj bi bila tudi okrnjena strokovna avtonomija učiteljev pri izbiri učbenikov, saj naj bi bilo ministrstvo šolam in učiteljem dalo celo napotek, naj ne menjavajo učbenikov po nepotrebnem. Zaostrene razmere so vrh dosegle

s protestno dostavo 5.000 izvodov **Rokusovega učbenika** za fiziko, ki je bil nagrajen na knjižnem sejmu v Frankfurtu, pred ministrstvo za šolstvo in šport, s čimer so nekateri založniki izrazili nasprotovanje tovrstni politiki.

Stroške plačujejo starši Očitno pa založniki in ministrstvo še vedno niso dosegli dogovora. Pred začetkom pouka je predsednik Odbora za **učbenike** pri ZKGM GZS dr. Miha Kovač na novinarski konferenci opozoril ▶

na deset neresnic o **učbenikih**, ki naj bi jih širili predstavniki ministrstva in člani nekaterih civilnih iniciativ. V odboru vztrajajo, da podatki in mednarodne primerjave kažejo, da je v Sloveniji manj konkurenčnih učbenikov kot v večini članic Evropske unije. »Mednarodne primerjave so tudi pokazale, da je Slovenija ena redkih članic unije, kjer večino stroškov za nakup učbenikov in delovnih zvezkov nosijo starši, pri čemer morajo založniki razvoj novih **učbenikov** financirati predvsem s prodajo delovnih zvezkov,« pojasnjujejo v odboru. Ob tem Kovač poudarja, da bi bilo za starše kot plačnike učnih gradiv ceneje, če bi se država z založniki posvetovala o vseh spremembah, ki vplivajo na cene **učbenikov**. V ZKGM GZS so namreč ogorčeni nad tem, da se skupina za **učbenike** ni sešla vse od novega leta, širša skupina za **učbenike** in učna gradiva, ki jo je na začetku poletja prav tako imenoval minister, pa naj ne bi imela niti ustanovnega sestanka. »Vpliv obeh komisij na kvaliteto preskrbe za **učbeniki** je bil zato doslej enak ničli,« ugotavljajo v odboru za **učbenike**.

Podkupovanja ni bilo Za založnike je zaskrbljiv tudi podatek o prodaji za zadnja tri leta, ki kaže, da v slovenskih šolah upo-

rabljajo vedno starejše **učbenike** in vedno manj delovnih zvezkov. Pri ZKGM GZS napovedujejo, naj bi to v naslednjih letih pripeljalo najprej do podražitev, nato pa do osipa konkurence in s tem do padca kakovosti. Prav tako naj bi se glede na napovedi zaradi upada prodaje delovnih zvezkov povečalo prepisovanje iz učbenikov in pisanje po nareku, kar bo seveda vplivalo na kakovost izobraževalnega procesa. Čeprav naj bi nekateri slovenski učbeniški trg označevali kot kaotičnega, so v odboru dejali, da so se pri večini šolskih predmetov oblikovali po trije vodilni **učbeniki**. Verjamejo, da med njimi prevladujejo **učbeniki**, ki so najbolj kvalitetni, saj jih je v ospredje potisnila šolska stroka. Za to pa učitelji niso dobili podkupnin. Tako vsaj zatrjuje Kovač: »Člani združenja na predstavitvenih seminarjih niso podkupovali učiteljev, prav tako niso recenzenti za to, da bi ustregli založnikom in zavestno pisali dobre recenzije za slabe učbenike.« Kot obljublajo v odboru, nameravajo v prihodnjem letu zaradi tovrstnih očitkov založniki vso svojo tovrstno dejavnost odpreti za javnost. K jasnejši odločitvi spodbujajo tudi pristojne, saj pravijo, naj se politika vendarle odloči, ali potrebujemo konkurenco na trgu učnih gradiv ali pa država želi monopol na tem področju.

Preživijo samo veliki Tudi pri **založbi Rokus Klett**, ki je članica odbora za **učbenike**, se strinjajo z izjavo predsednika odbora dr. Mihe Kovača. »Za vse založnike, tudi za monopoliste, se stanje iz leta v leto slabša,« razmere opisuje **Maruša Kmet** iz **založbe Rokus Klett**, ki meni, da v situaciji, ko ministrstvo za šolstvo sprejema ukrepe, o katerih se z nikomer ne posvetuje, niti s strokovno javnostjo ne, lahko preživijo le velike založbe, ki so si skozi dalj-

še obdobje ustvarile minimalno stabilnost na trgu. »Manjši založniki preprosto nimajo možnosti za preživetje,« je prepričana Kmetova. Na vprašanje o razmerah na področju učbeniške produkcije in zagotavljanju ustreznih pogojev v strani države pa Kmetova poudarja, da država na tem področju ne zagotavlja nobenih pogojev. »**Učbeniki** so v neomejenih učbeniških skladih, vsi drugi stroški so na ramenih staršev, produkcija **učbenikov** se je z učbeniški skladi praktično ustavila, gonja proti delovnim zvezkom pa je popolnoma neutemeljena,« razmere opisujejo v **založbi Rokus Klett**.

Proti komu nastopajo? Situacija na tem področju glede na napovedi niti v prihodnje ne bo rožnata. Založniki napovedujejo poslabšanje kakovosti **učbenikov** in podražitve. »Izračun, zakaj se bodo **učbeniki** podražili, je čisto preprost in ga bo razumel vsakdo, ki ima malo ekonomske logike,« napovedi komentira Kmetova in pojasnjuje, da je razvojni strošek produkcije enega **učbenika** popolnoma enak ne glede na to, ali tiskaš 5.000 ali 1.000 **učbenikov**. Ob tem poudarja, da se razvojni strošek na en izvod pri 5.000 izvodih zelo razlikuje od stroška pri 1.000 izvodih. »Zdaj ko se **učbeniki** v skladih menjajo, šele ko razpadejo, so naklade založb za menjavo teh iztrošenih učbenikov minimalne,« je ogorčena Kmetova. O stanju na področju produkcije smo vprašali tudi založbo Mladinska knjiga, kjer so nam odgovorili, da so vse izjave odbora za **učbenike** tudi izjave Mladinske knjige, saj je dr. Miha Kovač glavni urednik Mladinske knjige. Podoben odgovor smo dobili tudi iz Državne založbe Slovenije (DZS), kjer so nas po izjave prav tako napotili na odbor za **učbenike** in dr. Kovača. Ob tem se nam je porodilo vpra-

šanje, kdo so tisti monopolisti, proti katerim se bori odbor, saj se ne nazadnje vsi predstavljajo prek odbora za učbenike. Čeprav iz izjav pristojnih ni povsem jasno, kdo je tisti monopolist oziroma kdo so monopolisti, za katere navija država in proti katerim se je treba boriti, je skupni nasprotnik učbeniške politike država in šolsko ministrstvo.

Država ima mehanizem O zaostrovanju razmer smo vprašali tudi resorno ministrstvo, kjer na zadnje očitke Odbora za učbenike pri ZKGM GZS o naklonjenosti ministrstva enemu ali dvema monopolistoma odgovarjajo, da je bitka med založniki čedalje hujša. »MŠŠ se s tem ne ukvarja,« poudarjajo na ministrstvu in pravijo, da je za šolsko politiko pomembno, da imajo šole kvalitetne učbenike in gradiva. Ob tem na ministrstvu področje preskrbe z učbeniki ocenjujejo kot dobro ureje-

Na ministrstvu obljublajo, da bo država poskrbela, da do zvišanja cen učbenikov ne bo prišlo.

no. »Sistem učbeniških skladov je tradicionalen, deluje že od leta 1996 in utrjuje tudi ekološke vrednote,« pojasnjujejo. Glede napovedi založnikov, naj bi se v naslednjih letih cene učbenikov zvišale, njihova kakovost pa poslabšala, pristojni na ministrstvu obljublajo, da bo država že poskrbela, da do zvišanja cen učbenikov ne bo prišlo, kot naj bi

to veljalo pri edinem učbeniku za posamezen predmet oziroma strokovni modul v nekem razredu, letniku ali programu, kjer ministrstvo za gospodarstvo oblikuje prodajno ceno. »Država torej že ima vzpostavljen mehanizem in naj to založnikov ne skrbi,« mirijo pristojni in izrazijo zadovoljstvo, da jim je uspelo zajeziiti razsipnost pri učbenikih in delovnih zvezkih. »S tem smo pri vrednoti trajnostnega razvoja končno prešli od besed k dejanjem,« poudarjajo pristojni.

Pomembna kakovost pouka

Ob tem na šolskem ministrstvu cinično pripominjajo, da ni nobenega razloga, da bi za potrebe dobička založnikov padala nepotrebna drevesa. Tako naj bi bila pomembna kakovost pedagoškega procesa in ta naj bi bila po ocenah pristojnih na šolskem ministrstvu v slovenskem šolskem sistemu na visoki ravni. Tudi v prihodnje naj bi šla učbeniška politika po zagotovilih ministrstva v tej smeri. Minister naj bi bil namreč že oblikoval novo delovno skupino, ki naj bi poleg založnikov in predstavnikov ministrstva vključevala tudi predstavnike staršev, učiteljev in fakultet, ki izobražujejo pedagoški kader, ter recenzente učbenikov. »Skupina je začela z delom,« potrjujejo na ministrstvu. Na vprašanje glede zaostrenih razmer med ministrstvom in založniki pa odgovarjajo, da založniki pregrevajo zadeve, češ naj bi najagresivnejši izrivali konkurenta s trga. »Za umiritev najagresivnejših imajo na razpolago GZS, kjer bi se o tem lahko pogovorili in vpeljali več etike v medsebojna razmerja,« predlagajo na šolskem ministrstvu. ■

Šolsko ministrstvo naj bi ustvarjalo razmere, ugodne za enega ali dva monopolista, ki bosta obvladovala učbeniško produkcijo.

Založniki opozarjajo, da bodo cene učbenikov v prihodnje rasle.

Založniki pričakujejo, da se bodo v naslednjih letih učbeniki in delovni zvezki dražili, njihova kakovost pa bo slabša.

Stran / Page: 27

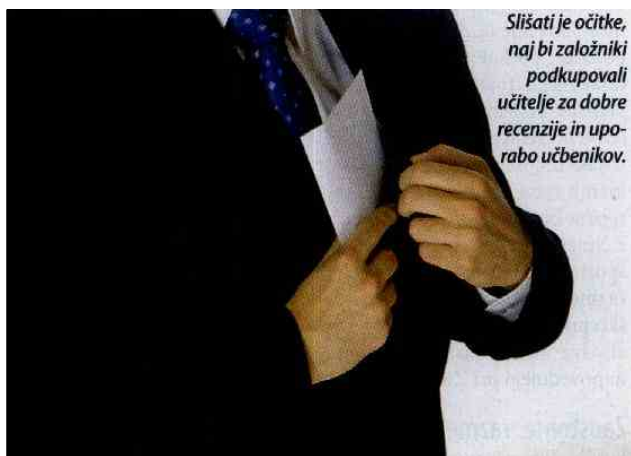
Doseg / Reach: 15000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1313 cm²

4 / 4

Pet tisoč izvodov nagrajenega učbenika je zaradi nestrinjanja založnika z ukrepi ministrstva končalo pred vrati šolskega ministrstva.

Slišati je očitke, naj bi založniki podkupovali učitelje za dobre recenzije in uporabo učbenikov.

Založniki opozarjajo na drage razvojne stroške pri pripravi učbenikov.

Šole ne smejo menjati učbenikov, razen če so preveč obrabljeni.

Če založniki in ministrstvo bijejo svojo bitko za prevlado interesov, pa so bitke staršev šoloobveznih otrok pred začetkom novega šolskega leta povsem drugačne. A ne redko so to bitke za samo preživetje. Čeprav otroci učbenike prejmejo brezplačno iz šolskih učbeniških skladov, je velik finančni zalogaj že nakup šolskih potrebščin in delovnih zvezkov. Starši ugotavljajo, da se cene kompletov delovnih zvezkov pri posameznih založbah precej razlikujejo, razlika naj bi bila celo 60 evrov in več za isti razred. Po podatkih naj bi se cene za komplete delovnih zvezkov gibale od 30 do 140 evrov, pri čemer so delovni zvezki v višjih razredih osnovne šole nekoliko dražji. Glede na odzive staršev je za nekatere tudi ta strošek veliko breme, zlasti ob večjem številu šolajočih se otrok in številnih drugih izdatkih, ki so povezani s šolanjem. Tako je treba plačati ekskurzije, malico, fotokopiranje in še bi lahko naštevali. Kot ugotavljajo starši, se ti stroški povečujejo v vsakem letu šolanja, zlasti pa v srednji šoli.